

FƏNN SILLABUSU
(işçi tədris proqramı)

İxtisasın şifri və adı: 6001019-Tarix və coğrafiya müəllimliyi.

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət.

Kafedra: Tarix və onun tədrisinin metodikası.

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Şərq xalqları tarixi. ARTN-nin 23 fevral 2005-ci il tarixli 2 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmişdir.

Kodu: İPF-B11

Tədris ili: VI (2025-2026)

Semestr: VIII (yaz)

Tədris yükü: Cəmi 150 saat. Auditoriya yükü 45 saat: (30 saat müəhazirə, 15 saat seminar)

AKTS üzrə kredit: 5 kredit.

Təhsil salma forması: Əyani.

Tədris dili: Azərbaycan dili.

II. Müəllim haqqında məlumat:

Soyadı, adı, ata adı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Müəhazirə müəllimi: b/m.G.B.Bağirov, seminar müəllimi: Sevdimova Mələhət Miriş qızı, b/m.

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş., Ə.Məmmədov 22

Məsləhət günləri və saati: III gün, saat: 16.00-17.00

E-mail ünvanı: bagirovguloglan204@gmail.com, malahat-80@mail.ru

III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

1. Aslanov R, Axundova N, Məmmədov. A. Yaxın və Orta Şərq ölkələrinin orta əsrlər tarixi. Bakı- 1996.
2. İsmayilov R, Axundova N. Asiya və Afrika ölkələrinin orta əsrlər tarixi. Bakı- 1996.
3. Axundova N. Asiya və Afrika ölkələrinin orta əsrlər tarixi. Bakı- 2010.
4. Asiya və Afrika ölkələrinin yeni tarixi. Bakı-1962.
5. Nuruzadə Ş. Asiya və Afrika ölkələrinin yeni tarixi. I c. Sumqayıt-2017.
6. Nuruzadə Ş. Asiya və Afrika ölkələrinin yeni və ən yeni tarixi II c. Bakı-2022.
7. İsmayilov R, Axundova N. Asiya və Afrika ölkələrinin müasir tarixi. I-II c. Bakı-2002-2003.
8. Kərimzadə P. Asiya və Afrika ölkələrinin müasir tarixi. Bakı-2008.

IV Prerekvizit fənlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədrisinə zərurət yoxdur.

V Korekvizit fənlər: Fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənnin tədrisinə ehtiyac yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Bu fənn Şərq xalqlarının cəmiyyətinin təsnifatı və sosial təbəqələşməsini, dövlət və iqtisadiyyat məsələlərini təhlil edərək öyrənir, tarixi paralellər aparmaq yolu ilə ayrı-ayrı dövlətlərin inkişaf istiqamətlərini, ictimai, iqtisadi, siyasi prosesləri müqayisə edir, nəticə çıxarıb mülahizələrini şərh edir. Şərq xalqlarının tarixində baş vermiş proseslər və hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqələrini müəyyənləşdirir, həm də şərq və qərbdə formalaşmış mədəniyyətin xüsusiyyətini izah edir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Fənn üzrə tələbələr bilivi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Yeni tələbənin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100-ə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 balı) imtahanın nəticəsinə (aralıq qiymətləndirmə) görə verilir.

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir:

- 20 bal - seminar dərslərində fəaliyyətinə görə;

- 30 bal - kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənn üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamda fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu tam açır;
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir;
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal - cavab yoxdur.

Tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balının (imtahanda topladığı balın) miqdarı 17 dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balı cari qiymətləndirmə balına (semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala) əlavə olunmur.

Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	Sözle yazılışı
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	çox yaxşı
71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	qeyri-kafi

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin Daxili intizam qaydalarını pozduqda onun barəsində mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.

X. Təqvim planı: Mühazirə 30 saat, seminar 15 saat. Cəmi 45 saat.

№	Tədris olunan mövzularının məzmunu	Saat	Tarix
		Mühazirə	
1	Mövzu. Şərqlə xalqları tarixi fənninə giriş. Plan: 1. Şərqlə xalqları tarixi fənninin predmeti və vəzifələri. 2. Şərqlə xalqları tarixinin dövrləşməsi Mənbə: [2; 3.]	2	
2	Mövzu. Çin orta əsrlərdə. Plan: 1. Çin Suy (586-618) və Tan (618-907) sülalələrinin hakimiyyəti dövründə. 2. Mərkəzi hakimiyyətin zəifləməsi, hərbi üsyanlar. Talas döyüşü. Türklər və Çin. 3. Çin Sun (960-1279) və Min (1368-1644) sülalələrinin hakimiyyəti dövründə. Mancur ağalığı. Mənbə: [2; 3.]	2	
3	Mövzu. Yaponiya orta əsrlərdə.	2	

	<p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. X-XII əsrlərdə Yaponiyada feodal dağınlığı. Syoqunluq. Xubilayın yürüşləri. 2. XV-XVI əsrlərdə kəndli üsyanları. Yaponiyanın birləşdirilməsi uğrunda mübarizə. 3. Tokuçava syoqunluğunun daxili və xarici siyasəti. <p>Mənbə: [2; 3.]</p>		
4	<p>Mövzu: Koreya orta əsrlərdə.</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Koreyada feodal münasibətlərin yaranması. Üç dövlət dövrü. Birləşmiş Silla dövləti. Vahid Korye dövlətinin yaranması. 2. Koreya XVI-XVII əsrlərdə. <p>Mənbə: [2; 3.]</p>	2	
5	<p>Mövzu: Monqolustan orta əsrlərdə.</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. XIII əsrin əvvəllərində Monqolustanda dövlətin formalaşması. 2. Dövlət quruluşu, idarə sistemi və Monqol dövlətinin süqutu. <p>Ədəbiyyat: [2; 3.]</p>	2	
6	<p>Mövzu: Hindistan orta əsrlərdə.</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hindistanda feodal münasibətlərinin yaranması dövründə sosial-iqtisadi vəziyyət. 2. Dehli sultanlığının yaranması, daxili və xarici siyasəti. 3. Böyük Moğol dövlətinin yaranması. Əkbər şahın daxili və xarici siyasəti. Avropalıların Hindistana müdaxiləsinin başlanması. <p>Mənbə: [2; 3.]</p>	2	
7	<p>Mövzu: Əfqanıstan orta əsrlərdə.</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. X-XI əsrlərdə Əfqan tayfaları, əraziləri, hərbi təşkilatı. Feodal münasibətlərinin yaranması. 2. Əfqan emirlikləri. Dürrani dövlətinin yaranması. <p>Mənbə: [1; 2; 3.]</p>	2	
8	<p>Mövzu: Ərəbistan orta əsrlərdə.</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ərəb xilafətinin yaranması. Raşidilər, Əməvilər və Abbasilər dövrü. 2. Xilafətdə sosial- iqtisadi münasibətlər. Xalq hərəkatları. <p>Mənbə: [1; 2; 3.]</p>	2	
9	<p>Mövzu: İran orta əsrlərdə.</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sasanilər dövləti III-V əsrlərdə. İctimai quruluş və dinlər. Məzdəkilər hərəkatı. 2. I Xosrovun islahatları. Sasanilər dövləti VI əsrin sonu - VII əsrin birinci yarısında. <p>Mənbə: [1; 2; 3.]</p>	2	
10	<p>Mövzu: Çin yeni və müasir dövrdə.</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Çin XVII-XIX əsrlərdə. 2. Çin XX əsrin əvvəllərində. 4 May hərəkatı. 3. Çin XX əsrin 20-30-cu və II dünya müharibəsi illərində. 4. Çin XX əsrin ikinci yarısında <p>Mənbə: [4; 5; 6; 7; 8.]</p>	2	
11	<p>Mövzu: Yaponiya yeni və müasir dövrdə.</p> <p>Plan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. XVII əsrin ortaları-XVIII əsrdə Yaponiyanın daxili və beynəlxalq vəziyyəti. 	2	

	2. XIX əsrdə Yaponiyanın siyasi və iqtisadi vəziyyəti 3. Yaponiya XX əsrin birinci yarısında 4. Yaponiya XX əsrin ikinci yarısında Mənbə: [4, 5, 6, 7, 8]		
12	Mövzu. Koreya yeni və müasir dövrdə. Plan: 1. Koreya XVII-XIX əsrlərdə. 2. Koreya XX əsrdə Mənbə: [4, 5, 6, 7, 8.]	2	
13	Mövzu: Monqolustan yeni və müasir dövrdə. Plan: 1. Monqolustanın Tsinqin sülaləsi tərəfindən işğalı. 2. Monqolustan XX əsin birinci yarısında. 3. II dünya müharibəsindən sonra Monqolustanın daxili və xarici siyasəti. Ədəbiyyat: [4, 5, 6, 7, 8.]	2	
14	Mövzu: Hindistan və Əfqanıstan yeni və müasir dövrdə. Plan: 1. Hindistan XVII əsrin ortaları və XVIII əsrdə. 2. Hindistan XIX- XX əsrlərdə Mənbə: [4, 5, 6, 7, 8.]	2	
15	Mövzu: İran və ərəb ölkələri yeni və müasir dövrdə. Plan: 1. İran XVII əsrin ortaları – XX əsrin əvvəllərində. 2. İran müasir dövrdə. 3. Misir, Suriya və İraq müasir dövrdə. Mənbə: [1, 4, 5, 6, 7, 8.]	2	

№	Tədris olunan mövzularının məzmunu	Saat	Tarix
		Seminar	
1	Mövzu. Şərqi xalqları tarixi fənninə giriş. Çin orta əsrlərdə.	2	
2	Mövzu. Yaponiya və Koreya orta əsrlərdə.	2	
3	Mövzu: Monqolustan və Hindistan orta əsrlərdə.	2	
4	Mövzu: Əfqanıstan və Ərəbistan orta əsrlərdə.	2	
5	Mövzu: İran orta əsrlərdə. Çin yeni və müasir dövrdə.	2	
6	Mövzu: Yaponiya və Koreya yeni və müasir dövrdə.	2	
7	Mövzu: Monqolustan, Hindistan və Əfqanıstan yeni və müasir dövrdə.	2	
8	Mövzu: İran və ərəb ölkələri yeni və müasir dövrdə.	1	

XI. Fənn üzrə tələblər

Təlim nəticəsində tələbələrin əldə etməli olduqları təsəvvür, vərdiş və bacarıqları.

- informasiya mənbəyi ilə işin bacarıq və vərdişi.
- əsasən, amilin təhlili və ayıra bilməsi; müqayisə, ümumləşdirmə, sistemləşdirmə; konkretləşdirmə, sübut və rəddetmə, ziddiyyətləri görmə bacarığı.
- Şərqi xalqları tarixi fənnin öyrənilməsinin yeri, rolu və mövqeyi.
- Şərqi xalqları tarixi fənninin digər elmlərlə qarşılıqlı əlaqəsi.

XII Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- müəhazirə, seminar, praktik tapşırıqlar
- təqdimat və müzakirə
- debat
- müstəqil iş/araşdırma

XIII. Fənn üzrə təlim nəticələri

- Şərqi xalqlarının cəmiyyətinin təsnifatı və sosial təbəqələşməsini bilir;
- Şərqi xalqlarının dövlət və iqtisadiyyat məsələlərini təhlil edir;
- Tarixi paralellər aparmaq yolu ilə ayrı-ayrı dövlətlərin inkişaf istiqamətlərini, ictimai, iqtisadi, siyasi prosesləri müqayisə edir;
- Şərqi xalqlarının tarixini materiallar əsasında öyrənərək nəticə çıxarıb mülahizələrini şərh edir;

- Şərq xalqlarının tarixində baş vermiş proseslər və hadisələr arasında səbəb-nəticə əlaqələrini müəyyənləşdirir;
 - Şərq və Qərbdə formalaşmış mədəniyyətinin xüsusiyyətlərini sintez edərək izah edir.
- XIV Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:**

XV Kollokvium sualları:

I kollokvium:

1. Şərq xalqları tarixi fənninin predmeti və vəzifələri.
2. Şərq xalqları tarixinin dövrləşməsi
3. Çin Suy (586-618) və Tan (618-907) sülalələrinin hakimiyyəti dövründə.
4. Mərkəzi hakimiyyətin zəifləməsi, hərbi üsyanlar. Talas döyüşü. Türklər və Çin.
5. Çin Sun (960-1279) və Min (1368-1644) sülalələrinin hakimiyyəti dövründə. Mancür ağalığı.
6. X-XII əsrlərdə Yaponiyada feodal dağınıqlığı. Syoqunluq. Xubilayın yürüşləri.
7. XV-XVI əsrlərdə kəndli üsyanları. Yaponiyanın birləşdirilməsi uğrunda mübarizə.
8. Tokugava syoqunluğunun daxili və xarici siyasəti.
9. Koreyada feodal münasibətlərin yaranması. Üç dövlət dövrü. Birləşmiş Silla dövləti. Vahid Korye dövlətinin yaranması.
10. Koreya XVI-XVII əsrlərdə.

II kollokvium

1. XIII əsrin əvvəllərində Monqolustanda dövlətin formalaşması.
2. Dövlət quruluşu, idarə sistemi və Monqol dövlətinin süqutu.
3. Hindistanda feodal münasibətlərin yaranması dövründə sosial-iqtisadi vəziyyət.
4. Dehli sultanlığının yaranması, daxili və xarici siyasəti.
5. Böyük Moğol dövlətinin yaranması. Əkbər şahın daxili və xarici siyasəti. Avropalıların Hindistana müdaxiləsinin başlanması.
6. X-XI əsrlərdə Əfqan tayfaları, əraziləri, hərbi təşkilatı. Feodal münasibətlərinin yaranması.
7. Əfqan əmirlikləri. Dürrani dövlətinin yaranması.
8. Ərəb xilafətinin yaranması. Raşidilər, Əməvilər və Abbasilər dövrü.
9. Xilafətdə sosial- iqtisadi münasibətlər. Xalq hərəkatları.
10. Sasanilər dövləti III-V əsrlərdə. İctimai quruluş və dinlər. Məzdəkilər hərəkatı.

XVI. İmtahan sualları

1. Şərq xalqları tarixi fənninin predmeti və vəzifələri.
2. Şərq xalqları tarixinin dövrləşməsi
3. Çin Suy (586-618) və Tan (618-907) sülalələrinin hakimiyyəti dövründə.
4. Mərkəzi hakimiyyətin zəifləməsi, hərbi üsyanlar. Talas döyüşü. Türklər və Çin.
5. Çin Sun (960-1279) və Min (1368-1644) sülalələrinin hakimiyyəti dövründə. Mancür ağalığı.
6. X-XII əsrlərdə Yaponiyada feodal dağınıqlığı. Syoqunluq. Xubilayın yürüşləri.
7. XV-XVI əsrlərdə kəndli üsyanları. Yaponiyanın birləşdirilməsi uğrunda mübarizə.
8. Tokugava syoqunluğunun daxili və xarici siyasəti.
9. Koreyada feodal münasibətlərin yaranması. Üç dövlət dövrü. Birləşmiş Silla dövləti. Vahid Korye dövlətinin yaranması.
10. Koreya XVI-XVII əsrlərdə.
11. XIII əsrin əvvəllərində Monqolustanda dövlətin formalaşması.
12. Dövlət quruluşu, idarə sistemi və Monqol dövlətinin süqutu.
13. Hindistanda feodal münasibətlərin yaranması dövründə sosial-iqtisadi vəziyyət.
14. Dehli sultanlığının yaranması, daxili və xarici siyasəti.
15. Böyük Moğol dövlətinin yaranması. Əkbər şahın daxili və xarici siyasəti. Avropalıların Hindistana müdaxiləsinin başlanması.
16. X-XI əsrlərdə Əfqan tayfaları, əraziləri, hərbi təşkilatı. Feodal münasibətlərinin yaranması.
17. Əfqan əmirlikləri. Dürrani dövlətinin yaranması.
18. Ərəb xilafətinin yaranması. Raşidilər, Əməvilər və Abbasilər dövrü.
19. Xilafətdə sosial- iqtisadi münasibətlər. Xalq hərəkatları.
20. Sasanilər dövləti III-V əsrlərdə. İctimai quruluş və dinlər. Məzdəkilər hərəkatı.
21. I Xosrovun islahatları. Sasanilər dövləti VI əsrin sonu - VII əsrin birinci yarısında.
22. Çin XVII-XIX əsrlərdə.

